

Směrnice pro národní správce hradů a zámků na zkonfiskovaném zemědělském majetku

podzim roku 1945,¹ Praha

Směrnice vydané Národním pozemkovým fondem stanoví, jak mají správci konfiskovaných hradů a zámků naložit s vnitřním zařízením těchto objektů. Popisují postup porřízení inventáře mobiliáře daného objektu a způsob zabezpečení tohoto mobiliáře před poškozením a odcizením.

Směrnice pro národní správce hradů a zámků na zkonfiskovaném majetku zemědělském

Podle dekretu presidenta republiky ze dne 21. 6. 1945 č. 12 Sb. přechází zkonfiskovaný majetek Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa do správy Národního pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství. Integroující součástí těchto majetků jsou také budovy a zařízení, sloužící zemědělskému a lesnímu hospodářství, památnosti, archivy apod., tedy i hrady a zámky. Pro správu těchto objektů jmenováni byli příslušnými národními výbory národní správci.

Podle § 4, odstavec 1/, vládního nařízení ze dne 3. 9. 1945; č. 70 Sb., kterým byl vydán statut Národního pozemkového fondu, patří do jeho působnosti správa zkonfiskovaného zemědělského majetku. Vzhledem k tomu vydává Národní pozemkový fond až do té doby, než budou učiněna opatření jiná, tyto směrnice:

1. Národní správce sestaví komisi z místních důvěryhodných osob, do níž povolá:

- a) nejbližšího řídicího učitele (ředitele) nebo duchovního, který jest vedoucím komise,*
- b) jednoho člena místního národního výboru a*
- c) jednoho člena Sboru národní bezpečnosti.*

Tato komise pořídí neprodleně soupis inventáře tak, jak ku dni prováděného soupisu v dotyčném objektu se nalézá. Byl-li již soupis Národním pozemkovým fondem proveden, odpadá v tom případě sestavení komise i provádění soupisu inventáře. Provedl-li národní správce již soupis inventáře sám, nebo existuje-li takový soupis z doby před 5. 5. 1945, sestaví národní správce též tuto komisi, která zkontroluje tento soupis se skutečným stavem a sepíše o tom protokol.

2. K tomuto soupisu připojí seznamy věcí, které

a) byly po 5. květnu tohoto roku zapůjčeny veřejným úřadům, korporacím, eventuálně jednotlivcům a připojí opisy protokolů o zapůjčení,

b) v téže době byly ze zámku odneseny nebo zničeny při vojenském obsazení,

c) dostaly se jakýmkoliv způsobem do cizích rukou. V tomto případě budiž navázána součinnost se Sborem národní bezpečnosti a budiž působeno k tomu, aby předměty ty byly vráceny na původní místo.

3. Šperky, zlato, stříbro, hodinky, stolní stříbro a stříbrné dekorativní předměty a jiné podobné cenné věci, buďtéž národním správcem za součinnosti komise řádně popsány a sepsány, zabaleny, zapečetěny a přiměřeně pojištěné pak zaslány Národnímu pozemkovému fondu, neb uloženy v bankovním safesu. Po přezkoumání znaleckou komisí budou pak odevzdány ministerstvu financí nebo Národnímu kulturnímu fondu.¹ V obou případech je nutno Národnímu pozemkovému fondu zaslati příslušný seznam i popis a hlášení, u kterého ústavu byly předměty uloženy.

4. Vkladní knížky buďtéž uloženy do deposita některého peněžního ústavu a jejich přesný soupis zaslán Národnímu pozemkovému fondu, který zařídí jejich vinkulování. Peněžní hotovosti, pokud by byly v zámeckých objektech nalezeny nebo pokud byly zajištěným nebo odtransferovaným osobám (bývalým majitelům zkonfiskovaného zemědělského majetku) národními výbory zabaveny, buďtéž bezodkladně od národních výborů vyzvednuty a uloženy na vkladní knížku, znějící na jméno osoby, které byly zabaveny a tato uložena jako depozitum. Hlášení o tom budiž učiněno bezodkladně Národnímu pozemkovému fondu, který zařídí i v tomto případě vinkulaci vkladní knížky.

5. Kožešiny, kožichy atd. buďtéž uloženy proti potvrzení v důvěryhodném kožešinovém závodě, kde by byly nejenom řádně ošetřeny, ale i proti ztrátě a zničení pojištěny. Účet za toto uskladnění a pojištění buď zaslán Národnímu pozemkovému fondu.

6. Porcelán, sklo atd., pokud nejde o předměty běžné denní potřeby, přenesou se do jedné místnosti pod bezpečný uzávěr. Právě tak se staniž i s obrazy, rytinami, rodinnými portréty, památkově a umělecky hodnotnými zbraněmi. Uskladnění budiž upraveno tak, aby bylo možno tyto předměty kdykoliv bez obtíží překontrolovat.

7. Svršky (šaty, boty, koberce, gobeliny a jiné tkaniny) buďtéž přeneseny do dobře zajištěné místnosti. Tuto místnost jest nutno řádně větrati a jest potřebí učiniti veškerá opatření, aby tyto předměty nepodléhaly zkáze (moli apod.).

8. Podobně jest naložiti i s knihami, které budou svým časem odevzdány Národní a universitní knihovně. I zde jest potřebí největší opatrnosti, poněvadž mezi knihami mohou býti na některých zámcích exempláře jedinečné, s hlediska vědeckého i historického obzvláště cenné.

9. Stejně budiž naloženo i s listinnými památkami, archivy, mapami atd., které budou Národním pozemkovým fondem odevzdány archivu ministerstva zemědělství, případně Zemskému archivu apod.

10. Kostelní předměty (tj. bohoslužebné náčiní a roucha), které tvořily vybavení zámeckých kaplí nebo které jako majetek kostela byly v budově patronátního pána uschovány, buďtéž odevzdány do úschovy a používání místního správce fary proti řádnému sepsání a potvrzení, ovšem s podmínkou, že některé předměty může si vyžádati Národní kulturní fond pro účely museální. Soupis a potvrzení a převzetí těchto předmětů duchovní správou budiž zaslán Národnímu pozemkovému fondu.

11. Přístroje promítací, ať filmové nebo na diapositivy, buďtéž proti potvrzení a popisu zapůjčeny správě místní školy, může-li jich použití, až do dalšího rozhodnutí.

12. Přístroje optické, dalekohledy, fotografické aparáty atd. buďtéž bezpečně uloženy pod uzávěr, poněvadž budou odevzdány Státnímu fotoměřickému ústavu, nebo jiných ústavům vědeckým.

13. Lovecké zbraně, které valnou většinou byly o revolučních dnech rozpůjčeny, buďtéž za pomoci Sboru národní bezpečnosti opět sebrány a s jejich soupisem a popisem Národnímu pozemkovému fondu zaslány.

14. Na budovu budiž upevněna tabulka s nápisem po případě i více tabulek: „Majetek republiky Československé. Ve správě Národního pozemkového fondu“. Jiné vývěsky s odlišným textem buďtéž odstraněny.

15. Místnosti, v nichž uloženy budou předměty, uvedené pod číslem 6, 7, 8, 9 a 12, buďtéž řádně uzavřeny a opatřeny zabezpečovacími páskami, které Národní pozemkový fond národním správcům dodá. Bylo-li by potřebí tyto místnosti z jakýkoliv důvodů otevřít a tedy odstraniti nebo porušiti zabezpečovací pásky, budiž o tom vždy sepsán protokol národním správcem, podepsaný nejméně třemi účastníky při otevření přítomnými a opis zaslán Národnímu pozemkové fondu. Místnosti musí pak býti zabezpečeny znovu.

16. Zaměstnanci hradů a zámků zůstávají prozatím nadále ve služebním poměru. Platy provádí národní správa zálohou ve výši 2/3 dosavadního platu. Výše platů, seznam zaměstnanců a způsob zaměstnání buďtéž ihned hlášeny Národnímu pozemkovému fondu, který si vyhrazuje výši platů upravit.

17. Provoz zahrad, skleníků apod. buďtéž udržován tak, aby nevznikly zbytečně škody ani výlohy. V pochybných případech dotáže se národní správce Národního pozemkového fondu.

18. Budiž neprodleně pořízen a Národnímu pozemkovému fondu zaslán soupis nezbytně nutných investic, jako opravy střech, oken apod. spolu s příslušným rozpočtem.

19. Vstup do zámeckých a hradních objektů jest bez povolení Národního pozemkového fondu komukoliv bezpodmínečně zakázán. Také jakákoliv dispozice s inventářem, ať zabezpečeným nebo volným, jest vázána na písemný souhlas Národního pozemkového fondu.

20. V případě, že by zámek nebo hrad byl požadován ministerstvem Národní obrany pro jeho účely, budiž o tom Národnímu pozemkovému fondu ihned podána telegraficky zpráva (adresa: Národní pozemkový fond. Praha 2, Václavské náměstí 52, nebo telefonicky na číslo: Praha 304-51, památkový referát).

21. Rozhodování přidělu zámků a hradů patří jedině do kompetence ministerstva zemědělství. Jiná opatření, provedená bez souhlasu ministerstva zemědělství, jsou neplatná.

22. Pokud by národní správce v některé věci byl na pochybách, vyžádá si od Národního pozemkového fondu další pokyny.

ÚDU AV ČR, Praha, OD, fond NKK, kart. VI, inv. č. 41; opis, strojopis

1. Směrnice nejsou datovány, na základě souvislostí byly pravděpodobně sestaveny v této době.
2. Národní kulturní fond je první verze názvu Národní kulturní komise ještě před jejím ustanovením.